

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออกหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ

Guidelines for Promoting and Developing Products for Export of Shallots in Sisaket Province

ศิริกมล ประภาสพงษ์^{1*}

Sirikamol prapatpong^{1*}

*Corresponding author, e-mail: Sirikamol.p@sskru.ac.th

Received: March 28th, 2024.; Revised: August 19th, 2024.; Accepted: April 17th, 2025.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการส่งออกของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษให้มีมาตรฐาน งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 ราย และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน ข้อมูลเชิงคุณภาพนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอแบบพรรณนาความ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการส่งออกหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษนั้นมีฐานข้อมูลลูกค้ากลุ่มเดิมเป็นห้างสรรพสินค้าชั้นนำ ร้านอาหารขนาดใหญ่และธุรกิจโรงแรมรายใหญ่ที่เป็นคู่ค้ากันมาเป็นระยะเวลาหลายปี และทำการส่งออกกับผู้ประกอบการรายเดิมที่เป็นรายใหญ่ของตลาดหอมแดง 2) แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษให้มีมาตรฐาน พบว่า สินค้าหอมแดงมีมาตรฐานปลอดภัย GAP ซึ่งเป็นการยกระดับมาตรฐานสินค้าและราคา ทำให้มีปริมาณการส่งออกมาก และมีแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, $SD. = .708$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปริมาณการส่งออกสินค้าหอมแดง มีราคาเหมาะสมกับคุณภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.72$, $SD. = .706$) รองลงมา ด้านราคาผลิตภัณฑ์หอมแดง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$, $SD. = .665$) ด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, $SD. = .697$) ด้านผลิตภัณฑ์แปรรูปหอมแดง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$, $SD. = .751$) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมเทคโนโลยีหอมแดง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, $SD. = .721$) และยังพบว่าผู้ประกอบการมีความต้องการปริมาณการส่งออกของหอมแดงทั้งในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การส่งเสริมการส่งออก, พัฒนาผลิตภัณฑ์, สินค้าหอมแดง

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Lecturer, Business Computer Program, Faculty of Business Administration and Accountancy, Sisaket Rajabhat University

Abstract

This research aimed to 1) study the current status of entrepreneurs who were successful in exporting shallots in Sisaket Province and 2) study the guidelines for promoting and developing shallot products in Sisaket Province to meet standards. This research is a mixed-method research. Data were collected through in-depth interviews with 10 key informants and questionnaires with a sample of 50 people. Qualitative data were content analysis. The quantitative data were analyzed using frequency, percentage, and standard deviation, and presented descriptively. The research results found that: 1) The current situation of entrepreneurs who have been successful in exporting shallots in Sisaket Province has a customer database of the original group being leading department stores, large restaurants and large hotel businesses have been partners for many years and export with the same operators who are major players in the shallot market. 2) Guidelines for promoting and developing shallot products in Sisaket Province to meet standards. It was found that shallot products meet GAP safety standards, which is an improvement in product standards and prices that made this results in a large export volume and a guideline for promoting and developing shallot products in Sisaket Province, with the overall level being at a high level ($\bar{x}=4.22$, $SD=.708$). When considering each aspect, it was found that in terms of the quantity of shallot exports, the price was most appropriate for the quality. ($\bar{x}=4.72$, $SD=.706$). Next, the price of shallot products is at a high level. ($\bar{x}=4.48$, $SD=.665$). In terms of marketing promotion, it is at a high level. ($\bar{x}=4.16$, $SD=.697$). In terms of processed shallot products, it is at a high level. ($\bar{x}=4.14$, $SD=.751$). The development and promotion of shallot technology is at a high level. ($\bar{x}=4.08$, $SD=.721$). It was also found that entrepreneurs have increased demand for the export volume of shallots both domestically and internationally.

Keywords: Export promotion, product development, shallot products

บทนำ

หอมแดงเป็นสมุนไพรและเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของคนไทยมาอย่างยาวนาน (Songwansak Srisuwan, 2558) เป็นพืชผักที่คนไทยนิยมนำมาปรุงอาหารเพื่อเพิ่มรสชาติ สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี และเป็นพืชที่ประเทศไทยมีการปลูกเพื่อการส่งออกสูง โดยตลาดต่างประเทศที่รับซื้อ คือประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ตะวันออกกลาง นอกจากนี้ ยังมีประเทศยุโรป ได้แก่ เนเธอร์แลนด์ เยอรมัน อังกฤษ ซึ่งประเทศไทยมีการปลูกหอม 3 ภาค คือ ภาคเหนือ ได้แก่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำปาง ลำพูน อุตรดิตถ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ เลย สุรินทร์ ชัยภูมิ บุรีรัมย์ นครราชสีมา อุบลราชธานี และภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดราชบุรี (Thai Chamber of Commerce, 2024) หอมแดงเป็นพืชที่มีสารเคมีและสารอาหารมากมาย เช่น ไดอัลลีน ไตรซัลไฟด์ ฟลาโวนอยด์ โกลโค

ไซต์ เพคตินลูโคคินิน ซึ่งสารต่างๆ เหล่านี้มีคุณสมบัติในการช่วยยับยั้งแบคทีเรีย ลดไขมันในเส้นเลือดและในหัวหอมมีน้ำมันหอมระเหย ซึ่งประกอบด้วยสารกำมะถันและแร่ธาตุต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยหอมแดง พบว่า หอมแดงมีบทบาทเกี่ยวกับการช่วยเผาผลาญอาหารในร่างกาย ช่วยลดระดับคอเลสเตอรอล และการรับประทานเป็นประจำจะช่วยลดความเสี่ยงเป็นโรคระบบหัวใจ หากรับประทานมากไปจะทำให้เป็นตาฟ้ามัว มีกลิ่นตัว ฟันเสีย หลงลืมง่ายและประสาทเสียได้ (Phonsawan Nilsonthi, 2016)

จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการปลูกหอมแดงเป็นพืชเศรษฐกิจ และเป็นแหล่งผลิตอันดับ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Office of Agricultural Economics, 2024) เนื่องจากมีชื่อเสียงว่าเป็นหอมแดงที่มีคุณภาพดี สีสวย หัวใหญ่ เก็บได้นาน มีอัตราการฝ่อน้อย หอมแดงจึงกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและมีชื่อเสียงของจังหวัดศรีสะเกษ (Sagwansak Srisutham, 2015) โดยคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2567 สถานการณ์การผลิตหอมแดงจะมีพื้นที่ปลูกหอมแดง ปีการผลิต 2567/68 รวมทั้งสิ้น 23,004 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 0.64 ปริมาณผลผลิตรวม 86,000 ตัน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 0.82 ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 3,738 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 0.16 โดยผลผลิตจะเริ่มทยอยออกสู่ตลาดตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายน 2567 จนถึงต้นเดือนมีนาคม 2568 และจะออกสู่ตลาดมากที่สุดในช่วงเดือนธันวาคม 2567- มกราคม 2568 ปัจจุบันคาดว่าผลผลิตออกสู่ตลาดแล้วประมาณร้อยละ 5 - 7 ในขณะที่ราคาหอมแดงมีการปรับลดลง เนื่องจากในตลาดยังมีปริมาณหอมแดงนอกพื้นที่ เช่น หอมแดงแม่สอดที่มีผลผลิตออกในช่วงใกล้เคียงกัน รวมถึง หอมแดงจากอินโดนีเซียยังระบายไม่หมด ส่งผลให้ราคาหอมแดงในพื้นที่ราคาลดลงจากก่อนหน้า (Sisaket Provincial Commercial Office, 2024) ซึ่งเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงไม่ได้เป็นผู้กำหนดราคาจำหน่ายในท้องตลาดทำให้เกษตรกรได้รับผลกระทบจากการที่ไม่สามารถกำหนดราคาขายหอมแดงเองได้ ส่งผลให้รายได้ไม่แน่นอนและอาจต่ำกว่าต้นทุนการผลิต ทำให้เกิดภาระหนี้สินและความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้เกษตรกรต้องพึ่งพาพ่อค้าคนกลางซึ่งมักกดราคาสินค้า ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำและลดคุณภาพชีวิตของครัวเรือนเกษตรกร

ปัจจุบันการผลิตหอมแดงส่วนใหญ่เกษตรกรเน้นปลูกเพื่อจำหน่ายกับผู้รับซื้อที่มีการกำหนดราคาทั่วไปตามท้องตลาด โดยการรับซื้อราคามีความผันผวนไม่แน่นอน หากปีไหนประสบปัญหาภัยธรรมชาติก็ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงโดยตรงที่ต้องแบกรับภาระทางการเกษตรและหนี้สิน นอกจากนี้ เกษตรกรยังประสบปัญหาเรื่องราคาตกต่ำหรือล้นตลาด ไม่มีการรับรองการขาย ปัญหาการจัดการผลผลิต การเนาเสียหลังการเก็บเกี่ยว การเนาเสียระหว่างขนส่ง ขาดการวางแผนการตลาดที่หลากหลายทั้งที่หอมแดงเป็นพืชเศรษฐกิจ ทั้งเป็นที่ต้องการของตลาด (Sisaket Provincial Agriculture and Cooperatives Office, 2023) ดังนั้น การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออกหอมแดงจึงเป็นแนวทางที่น่าสนใจในการศึกษาเนื่องจากจังหวัดศรีสะเกษเป็นแหล่งปลูกพืชทางการเกษตรที่สำคัญหลายชนิด โดยเฉพาะการปลูกหอมแดง ที่ได้ผลผลิต ที่มีคุณภาพดีและมีปริมาณการส่งออกในประเทศและต่างประเทศ อันดับต้นๆของประเทศโดยมีสัดส่วนร้อยละ 60 ของประเทศ พื้นที่ปลูกอยู่อำเภอขามเฒ่า อำเภอราษีไศล อำเภอกันทรมย์ อำเภอวังหิน อำเภอพยุห์ และอำเภออุทุมพรพิสัย พันธุ์ที่นิยมปลูกได้แก่ พันธุ์บางช้างและพันธุ์ศรีสะเกษ การเพาะปลูกสามารถปลูกได้ตลอดปี ผู้วิจัยจึงสนใจ ที่จะศึกษาโดยมีเป้าหมายเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษในการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการส่งออกของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ

ระเบียบวิธีวิจัย

ขอบเขตพื้นที่ศึกษา ในงานวิจัยขอบเขตพื้นที่ศึกษา คือ เขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ขอบเขตเนื้อหาที่ศึกษา

1) เนื้อหาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการส่งออกของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ

2) เนื้อหาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ

ประชากร กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ ประชากรเพศชายแลแพศหญิงที่อาศัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งสิ้น 136,054 คน

2) กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่ม บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จจากการส่งออกหอมแดงเป็นระยะเวลา 10 ปี ขึ้นไป ในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 10 คน

3) กลุ่มตัวอย่าง คือ ใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกแบบเจาะจงโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจส่งออกหอมแดงเป็นระยะเวลา 10 ปี ขึ้นไป ในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) โดยดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพนำเสนอตามลำดับประกอบด้วย 1) ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ตำรา หนังสือ อินเทอร์เน็ตและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในชุมชน 2) ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างแบบไม่เป็นทางการโดยมีประเด็นการสัมภาษณ์แนวคิดเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการที่ผลิตหอมแดง สถานการณ์ตลาดหอมแดงในปัจจุบัน และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการส่งออกของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ และการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเก็บข้อมูล เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย 1) ด้านปริมาณการส่งออกสินค้าหอมแดง 2) ด้านผลิตภัณฑ์แปรรูปหอมแดง 3) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมเทคโนโลยีหอมแดง 4) ด้านราคาผลิตภัณฑ์หอมแดง และ 5) ด้านการส่งเสริมการตลาด และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและนำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด นำแบบสอบถามสามารถไปทำการทดลองกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try Out) พื้นที่ใกล้เคียงกับพื้นที่ศึกษาวิจัย

จำนวน 30 คน ผู้วิจัยนำข้อมูลมาทำการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha's Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 ในทางสังคมศาสตร์แบบสอบถามนี้สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษและคัดเลือกพื้นที่ศึกษา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้างจากกลุ่มเป้าหมายใช้วิธีเลือกแบบจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 50 คน ที่เป็นผู้ประกอบการส่งออกหอมแดงที่ประสบความสำเร็จ ในจังหวัดศรีสะเกษ จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนำข้อมูลที่ได้แบ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากเก็บข้อมูลเสร็จแล้วจะนำข้อมูลที่ได้อีกมาวิเคราะห์อีกครั้งเพื่อจัดหมวดหมู่ และตรวจสอบข้อมูล และถ้าหากข้อมูลไม่มีความชัดเจนทำการถามซ้ำในครั้งต่อไปจนได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ในส่วนการเก็บรวบรวมงานวิจัยเชิงปริมาณนำเครื่องมือแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และรายงานผลการวิจัยเชิงพรรณนาความ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 วิธีการ คือ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการเก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก นำข้อสรุปที่ได้มาจากการใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จัดหมวดหมู่ กำจัดข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบข้อมูลกลุ่มตัวอย่างมาทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า พิจารณา 3 แหล่ง ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งข้อมูล (Supang Chantawanich, 2004) ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ นักวิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งแรก และเมื่อนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมตรวจสอบความชัดเจนของเนื้อหา หากข้อมูลยังไม่ชัดเจน เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องทำการเก็บข้อมูลเดิมในครั้งที่สองกับกลุ่มเป้าหมายอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายเดิมด้วยวิธีการสนทนากลุ่มย่อยข้อมูลที่ได้รับกลับมา นั้นมีความสอดคล้องกับจึงเป็นข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจึงดำเนินการสรุปผลเชิงพรรณนา (2) การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยวิธีการลงรหัสตามแบบการลงรหัส จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำค่าที่ได้มาวิเคราะห์ โดยเกณฑ์มาตรฐานส่วนประมาณค่า กำหนดไว้ 5 ระดับตามวิธีการ ลิเคิร์ต (Boonchum Srisat, 2002) และนำแบบประเมินที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาความ

ผลการวิจัย

1) สภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการส่งออกของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบกิจการส่งออกหอมแดงเป็นระยะเวลา 10 ปีขึ้นไป มีรายได้ต่อปริมาณการส่งออกของหอมแดงผลผลิตรวม 72,945 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 8 ออกตลาดมากที่สุดคือช่วงเดือน มกราคม – กุมภาพันธ์ของทุกปีหอมแดงจังหวัดศรีสะเกษ แหล่งผลิตอันดับ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยปีเพาะปลูก 2565/66 (ข้อมูล ณ 17 มกราคม 2566) คาดว่ามีเนื้อที่เพาะปลูกทั้งจังหวัด 22,201 ไร่ ลดลงจากปีที่แล้วที่มีจำนวน 22,874 ไร่ (ลดลง 673 ไร่ หรือร้อยละ 2.94)

เนื่องจากเกษตรกรที่ปลูกหอมแดงหลังพื้นที่ทำนาในอำเภอยางชุมน้อย และอำเภอราษีไศล ซึ่งปีนี้ได้รับผลกระทบจากพายุ และขาดแคลนน้ำ หัวพันธุ์หอมแดงที่เตรียมไว้ปลูกบางส่วนฝ่อ ส่งผลให้หัวพันธุ์หอมแดงราคาแพง ขณะที่เนื้อที่เก็บเกี่ยวรวม 22,098 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาที่มีจำนวน 20,077 ไร่ (เพิ่มขึ้น 2,021 ไร่ หรือ ร้อยละ 10) เนื่องจากปีนี้เกษตรกรในพื้นที่ไม่ได้รับผลกระทบจากพายุเหมือนปีที่ผ่านมา ส่งผลให้เนื้อที่เก็บเกี่ยวเพิ่มขึ้น ด้านผลผลิตรวม 72,945 ตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วที่มีจำนวน 67,262 ตัน (เพิ่มขึ้น 5,683 ตัน หรือร้อยละ 8) เนื่องจากเนื้อที่เก็บเกี่ยวที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับเกษตรกรมีการดูแลรักษาแปลงปลูกหอมแดงที่ดี

สำหรับปีเพาะปลูก 2565/66 ผลผลิตได้ทยอยออกสู่ตลาดตั้งแต่ช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน 2565 คิดเป็นร้อยละ 10 ของผลผลิตทั้งหมด และผลผลิตจะออกสู่ตลาดมากที่สุดช่วงกลางเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2566 ประมาณ 51,061 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 70 ของผลผลิตทั้งหมด ราคาหอมแดงที่เกษตรกรขายได้ ภาพรวมมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น มีการปรับปรุงพื้นที่ตลาดให้เกษตรกรนำสินค้ามาจำหน่าย จังหวัดศรีสะเกษมีการจัดงานรักใคร่ให้หอม เป็นการประชาสัมพันธ์สินค้าอีกช่องทางหนึ่งด้วย รวมทั้งตลาดต่างประเทศมีความต้องการมากขึ้น โดยราคาเฉลี่ย หอมแดงสดแก่ (หอมแดงแบบคละไซส์) ราคา 13 - 15 บาท/กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วที่มีราคา 10-12 บาท/กิโลกรัม ซึ่งเป็นหอมแดงที่เก็บเกี่ยวและแขวนตากในโรงเก็บเป็นเวลาประมาณ 14 วัน ราคา 20 - 25 บาท/กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วที่มีราคา 18 - 22 บาท/กิโลกรัม และหอมมัดจุกใหญ่ ราคา 27 - 33 บาท/กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วที่มีราคา 25 - 30 บาท/กิโลกรัม

ด้านสถานการณ์ตลาดหอมแดง ผลผลิตเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 80) เกษตรกรจำหน่ายให้กับพ่อค้าในท้องถิ่น พ่อค้ารายใหญ่ในจังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ ร้านสิทธิธรรมดีพีซผล ซึ่งเป็นผู้รวบรวมและส่งหอมแดงรายใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยจะรับซื้อหอมแดงเพื่อส่งขายลูกค้าในประเทศและต่างประเทศ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม เป็นต้น ส่วนผลผลิตที่เหลือจำหน่ายให้กับพ่อค้าต่างจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ อุบลราชธานี สุรินทร์ นครราชสีมา รวมถึงพ่อค้ารายย่อยในพื้นที่

ทั้งนี้ หอมแดงศรีสะเกษ เป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของจังหวัด ได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกหอมแดงอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบเกษตรแปลงใหญ่ การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน การแปรรูปเป็นชาขงหอมแดง ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าและบางส่วนทำเป็นหอมเจียว ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ รวมถึงสำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ ได้ร่วมกันสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการผลิตการแปรรูป และช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้เกษตรกรมีอาชีพและรายได้ อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มปลูกหอมแดงอินทรีย์ในโครงการแปลงใหญ่ทำสารสมุนไพรหรือสารอินทรีย์ใช้เป็นปุ๋ยและเป็นสารควบคุมป้องกันศัตรูหอมแดงในการพัฒนาคุณภาพหอมแดง พร้อมให้การสนับสนุนพัฒนางานวิจัยทั้งในด้านพันธุ์หอมแดง เทคโนโลยีการผลิต วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว และงานวิจัยเกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตหอมแดง เพื่อเพิ่มช่องทางจำหน่ายให้มากขึ้น เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

2) แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า

2.1 ความต้องการการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์หอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ

2.1.1 ด้านปริมาณการส่งออกสินค้าหอมแดง เกษตรกรยังมีความต้องการในด้านปริมาณการส่งออกสินค้าหอมแดง เนื่องจากตลาดส่งออกมีผู้ประกอบการมารับซื้อผลผลิตทุกปี หากสามารถขยายตลาดรับซื้อใน

การส่งออกที่มากขึ้น เกษตรกรจะสามารถสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนได้สูงขึ้นตามไปด้วย อย่างไรก็ตามผู้ผลิตหอมแดงบางกลุ่มยังไม่นิยมในเรื่องการแปรรูปผลผลิต ยังคงผลิตลักษณะเดิมคือการเพาะปลูกหอมแดงสดเพื่อจำหน่ายทำให้ตลาดหอมแดงยังขาดความหลากหลาย ตัวเลือกผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากหอมแดงยังมีน้อยและความนิยมยังไม่แพร่หลายในตลาดหอมแดง

2.1.2 ด้านราคาผลิตภัณฑ์หอมแดง เกษตรกรยังมีความต้องการยกระดับด้านราคาหอมแดงให้สูงขึ้น ซึ่งเกี่ยวเนื่องจากผลผลิตหอมแดงต่อปีต่อไร่เพิ่มสูงขึ้นจากเดิม และการผลิตที่เน้นการส่งเสริมคุณภาพหอมแดงให้สูงขึ้น และต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมองค์ความรู้การดูแลรักษาการผลิตหอมแดงให้ได้คุณภาพที่เป็นมาตรฐานยอมรับในตลาดทั้งในและต่างประเทศที่จะส่งผลต่อราคาหอมแดงที่สูงขึ้นอันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงให้ดีขึ้นด้วย โดยเฉพาะการผลิตหอมแดงในรูปแบบเกษตรปลอดภัยซึ่งเป็นการพัฒนาการทำเกษตรที่สามารถยกระดับมาตรฐานการผลิตเกษตรแบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม มีคุณภาพดีตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุนและขบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ทำให้เกิดมลพิษ มาตรฐานดังกล่าวนี้เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและระดับสากล หากเกษตรกรสามารถปรับการผลิตได้จะสามารถยกระดับมาตรฐานและยกระดับราคาของหอมแดงได้เป็นอีกมาตรฐานหนึ่ง

2.2 แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์หอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ

2.2.1 ด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจุบันการส่งเสริมการตลาดหอมแดงจังหวัดศรีสะเกษ มีการส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ในรูปแบบการขายทั้งแบบหน้าร้าน และแบบออนไลน์ทางสื่อโซเชียลเพิ่มขึ้นบนแพลตฟอร์ม Facebook Shopee หรือเว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐ อาทิ กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร เว็บไซต์ตลาดเกษตรกรออนไลน์ และการออกร้านสินค้าโอท็อปตามงานต่างๆ ซึ่งสามารถช่วยให้ผลิตภัณฑ์หอมแดงสามารถจำหน่ายได้อีกช่องทางหนึ่ง และเกษตรกรสามารถเป็นผู้จำหน่ายได้โดยตรงโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง นอกจากนี้ควรมีการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการผู้ค้าหอมแดงรายย่อยในพื้นที่เพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับผู้รับซื้อ และยังสามารถสร้างเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือระหว่างสมาชิกด้วยกันได้ทั้งในเรื่องของการแลกเปลี่ยนความรู้และเทคโนโลยีในการส่งเสริมการขายได้

2.2.2 ด้านผลิตภัณฑ์แปรรูปหอมแดง การแปรรูปผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าหอมแดงยังเป็นที่ต้องการในการพัฒนาของกลุ่มเกษตรกรผู้เพาะปลูกหอมแดง ทั้งในรูปแบบเกษตรแปลงใหญ่ การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน การแปรรูปหอมแดง อาทิ ชาชงหอมแดง สรรพคุณของชาสมุนไพรหอมแดง ช่วยแก้หวัด คัดจมูก ขับลม แก้อาการท้องอืด แน่นท้อง บำรุงธาตุ ขับเหงื่อบำรุงหัวใจ ดับกระหาย โดยการผลิตชาสมุนไพรหอมแดงของกลุ่มจะใช้หอมแดงที่ปลอดสารพิษมาผลิตทำให้ชาสมุนไพรหอมแดงมีคุณสมบัติและเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพมากที่สุด ชาชงหอมแดงนี้เป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มาตรฐานที่ได้รับ คือ Organic Thailand ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้า นอกจากนี้บางกลุ่มได้ผลิตเป็นหอมเจียวมีมาตรฐานการผลิตระดับประเทศ ในชื่อ “กลุ่มพัฒนาอาชีพสตรี ผู้ผลิตหอมแดง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ” การแปรรูปผลผลิตเหล่านี้สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรให้สามารถเลี้ยงชีพและดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงได้เสนอความคิดเห็นว่า

หอมแดงที่ตกเกรดส่งออกสามารถนำมาต่อยอดด้านแปรรูปเพิ่มมูลค่าได้หลากหลาย หากมีหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเข้ามาส่งเสริมองค์ความรู้เพิ่มเติมจะสามารถสร้างรายได้จากผลผลิตหอมแดงได้มากขึ้น

2.2.3 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมเทคโนโลยีหอมแดง เกษตรกรบางกลุ่มได้เข้ารับการอบรมในด้านการผลิตหอมแดงโดยใช้เมล็ดพันธุ์หอมแดง ซึ่งเป็นทางเลือกของการใช้พันธุ์หอมแดงในการปลูก สามารถทดแทนในกรณีที่เกษตรกรประสบปัญหาพันธุ์หอมแดงฝ่อ หรือ เจอโรคระบาด เทคโนโลยีดังกล่าวช่วยให้ลดต้นทุนการผลิต และได้ผลตอบแทนจากการเพาะปลูกหอมแดงเพิ่มขึ้นด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ **ตารางที่ 1** ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความต้องการการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม ดังนี้

รายการ	\bar{x}	SD.	ระดับความคิดเห็น
ด้านที่ 1 ด้านปริมาณการส่งออกสินค้าหอมแดง	4.72	.706	มากที่สุด
ด้านที่ 2 ด้านผลิตภัณฑ์แปรรูปหอมแดง	4.14	.751	มาก
ด้านที่ 3 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมเทคโนโลยีหอมแดง	4.08	.721	มาก
ด้านที่ 4 ด้านราคาผลิตภัณฑ์หอมแดง	4.48	.665	มาก
ด้านที่ 5 ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.16	.697	มาก
รวม	4.22	.708	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณการส่งออกมากและมีความต้องการการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.22, SD.=.708) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปริมาณการส่งออกสินค้าหอมแดง มีราคาเหมาะสมกับคุณภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} =4.72, SD.=.706) รองลงมา ด้านราคาผลิตภัณฑ์หอมแดง อยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.48, SD.=.665) ด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.16,SD.= .697) ด้านผลิตภัณฑ์แปรรูปหอมแดง อยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.14, SD.=.751) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมเทคโนโลยีหอมแดง อยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.08, SD.=.721) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออกหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยเลือกประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) สภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการส่งออกของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่อาศัยประสบการณ์และมีความอดทนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพาะปลูกพืชหอมแดง มายาวนานกว่าจะประสบความสำเร็จส่งสมระยะเวลามากกว่า 10 ปี จนเป็นผู้เชี่ยวชาญในการผลิตหอมแดง เนื่องจากการทำการเกษตรนั้นต้องอาศัยฤดูกาลผลิตตามธรรมชาติ เกษตรกรบางส่วนก็อาศัยพื้นที่นาข้าวหลังฤดูกาลทำนาเสร็จจึงทำการผลิตหอมแดง หากประสบภัยธรรมชาติก็ส่งผลกระทบต่อผลผลิตและงบประมาณที่ลงทุนไป ดังนั้นเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงจึงต้องมีความรู้ในการจัดการผลิตเพื่อรับมือกับปัจจัยที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิต โดยหลังจากเกษตรกรได้รับความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์หอมแดงให้กำไรสูงกว่าการผลิตหัวพันธุ์ โดยปกติเกษตรกรจะใช้หัวพันธุ์เมื่อเจอภัย

ธรรมชาติหัวพันธุ์หอมแดงที่เตรียมไว้ปลูกบางส่วนผ่อ ส่งผลให้พันธุ์หอมแดงมีราคาแพง แต่หลังจากทดลองผลิตโดยใช้เมล็ดพันธุ์ส่งผลให้ผลผลิตที่ได้ดีกว่าซึ่งเป็นเทคโนโลยีการผลิตหอมแดงให้มีคุณภาพและเกษตรกรยังมีองค์ความรู้และเป็นตัวเลือกในการผลิตหอมแดงให้ได้คุณภาพดีขึ้น (Thawatchai Nimkingrat et al., 2018) ศึกษาเรื่องเทคโนโลยีการผลิตหอมแดงเพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มคุณภาพผลผลิต กล่าวว่าการผลิตเมล็ดพันธุ์หอมแดงในแหล่งต่างๆ และเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตเป็นทางเลือกในการผลิตหอมแดงที่มีคุณภาพ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับการผลิตหอมแดงด้วยหัวพันธุ์หอมแดง การผลิตเมล็ดพันธุ์หอมแดงให้กำไรสูงกว่าการผลิตหัวพันธุ์ 2 เท่า และเมื่อนำมาทำการฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง พบว่า เกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังการฝึกอบรมและความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตหอมแดงที่มีคุณภาพได้ ซึ่งองค์ความรู้การผลิตหอมแดงของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงจังหวัดศรีสะเกษจะส่งผลต่อการรับซื้อเพื่อส่งออกหอมแดงจังหวัดศรีสะเกษ

สำหรับสถานการณ์การเพาะปลูกหอมแดง ปี พ.ศ. 2565 - 2566 ผลผลิตได้ทยอยออกสู่ตลาดตั้งแต่ช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน 2565 คิดเป็นร้อยละ 10 ของผลผลิตทั้งหมด และผลผลิตจะออกสู่ตลาดมากที่สุดช่วงกลางเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2566 ประมาณ 51,061 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 70 ของผลผลิตทั้งหมด ราคาหอมแดงที่เกษตรกรขายได้ ภาพรวมมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น มีการปรับปรุงพื้นที่ตลาดให้เกษตรกรนำสินค้ามาจำหน่าย จังหวัดศรีสะเกษมีการจัดงานรักใคร่ให้หอม เป็นการประชาสัมพันธ์สินค้าอีกช่องทางหนึ่งด้วย รวมทั้งตลาดต่างประเทศมีความต้องการมากขึ้น โดยราคาเฉลี่ย หอมแดงสดแก่ (หอมแดงคละไซส์) ราคา 13 - 15 บาท/กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วที่มีราคา 10-12 บาท/กิโลกรัม หอมปิ้งคละไซส์ คือ หอมแดง ที่มัดตอกไว้สำหรับแขวนเพื่อตากให้แห้ง โดยที่ยังไม่ได้ตัดราก แต่งใบ มัดจุกให้สวยงาม ซึ่งเป็นหอมแดงที่เก็บเกี่ยวและแขวนตากในโรงเก็บเป็นเวลาประมาณ 14 วัน ราคา 20 - 25 บาท/กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วที่มีราคา 18 - 22 บาท/กิโลกรัม และหอมมัดจุกใหญ่ ราคา 27 - 33 บาท/กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วที่มีราคา 25 - 30 บาท/กิโลกรัม โดยมีแนวโน้มว่าการส่งออกหอมแดงจังหวัดศรีสะเกษจะเพิ่มสูงขึ้นหากคุณภาพการผลิตหอมแดงให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง และจะทำให้คุณภาพชีวิตของผู้ผลิตหอมแดงที่เป็นผู้ประกอบการมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นด้วยสอดคล้องกับ (Phonsawan Nilsonthi et al., 2016) ศึกษาเรื่อง การผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ กล่าวว่า เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงต้องการส่งเสริมด้านความรู้ในการผลิตหอมแดงมากที่สุด เพื่อที่จะทำให้หอมแดงที่ผลิตมีคุณภาพสูงและสามารถลดต้นทุนการผลิตเพิ่มกำไร เพื่อให้สามารถยกระดับเกรดคุณภาพหอมแดงให้มีราคาที่สูงขึ้น และสามารถส่งออกจำหน่ายได้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2) แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ หอมแดงเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย

2.1 ด้านปริมาณการส่งออกสินค้าหอมแดง เกษตรกรยังมีความต้องการในด้านปริมาณการส่งออกสินค้าหอมแดง เนื่องจากตลาดส่งออกมีผู้ประกอบการมารับซื้อผลผลิตทุกปี หากสามารถขยายตลาดรับซื้อในการส่งออกที่มากขึ้น เกษตรกรจะสามารถสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนได้สูงขึ้นตามไปด้วย อย่างไรก็ตามผู้ผลิตหอมแดงบางกลุ่มยังไม่นิยมในเรื่องการแปรรูปผลผลิต ยังคงผลิตลักษณะเดิมคือการเพาะปลูกหอมแดงสดเพื่อจำหน่าย และผู้รับซื้อเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ในตลาดหอมแดง และเป็นผู้กำหนดราคาในการซื้อขาย เกษตรกรไม่มีอำนาจต่อราคาขายหอมแดงตามราคาตลาดกำหนด ซึ่งการจำหน่ายลักษณะนี้ยังคงเป็นเกษตรกรกลุ่มใหญ่ทำให้ตลาดหอมแดงยังขาดความ

หลากหลาย ตัวเลือกผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากหอมแดงยังมีน้อยและความนิยมยังไม่แพร่หลายในตลาดหอมแดง **สอดคล้องกับ (Jiranan Wongwatanyu et al., 2018)** ศึกษาเรื่องการผลิตและต้นทุนการผลิตหอมแดงในเขตพื้นที่อำเภอชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ กล่าวว่า ศักยภาพด้านการตลาดของหอมแดง พบว่ายังอยู่ในระดับต่ำเพราะผลิตภัณฑ์ไม่มีความหลากหลาย ไม่มีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจัดจำหน่ายส่วนใหญ่ผ่านผู้รวบรวมท้องที่เพียงช่องทางเดียว ส่งผลให้ผู้ผลิตไม่สามารถกำหนดราคาผลิตผลได้ตามที่ต้องการ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับผู้รวบรวมเป็นผู้กำหนด ที่มีลักษณะเป็นการซื้อแบบผูกขาด

2.2 ด้านราคาผลิตภัณฑ์หอมแดง เกษตรกรยังมีความต้องการยกระดับด้านราคาหอมแดงให้สูงขึ้น ซึ่งเกี่ยวเนื่องจากผลผลิตหอมแดงต่อปีต่อไร่เพิ่มสูงขึ้นจากเดิม และการผลิตที่เน้นการส่งเสริมคุณภาพหอมแดงเพิ่มสูงขึ้น และต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมองค์ความรู้การดูแลรักษาการผลิตหอมแดงให้ได้คุณภาพที่เป็นมาตรฐานยอมรับในตลาดทั้งในและต่างประเทศที่จะส่งผลต่อราคาหอมแดงที่สูงขึ้นอันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงให้ดีขึ้นด้วย โดยเฉพาะการผลิตหอมแดงในรูปแบบเกษตรปลอดภัย ซึ่งเป็นรูปแบบการทำเกษตรที่มุ่งเน้นการลดการใช้สารเคมีหรือใช้ในปริมาณที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ เพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรมีสารตกค้างอยู่ในระดับที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ผู้ผลิต และสิ่งแวดล้อม โดยอยู่ภายใต้มาตรฐานที่กำหนด เช่น GAP (Good Agricultural Practices) หรือมาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นการพัฒนาการทำเกษตรที่สามารถยกระดับมาตรฐานการผลิตเกษตรแบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม มีคุณภาพดีตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุนและขบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ทำให้เกิดมลพิษ มาตรฐานดังกล่าวนี้เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและระดับสากล หากเกษตรกรสามารถปรับการผลิตได้จะสามารถยกระดับมาตรฐานและยกระดับราคาของหอมแดงได้เป็นอีกมาตรฐานหนึ่ง **สอดคล้องกับ (Sureerattanaphon Namwong, 2016)** ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเกษตรกรรมแบบพอเพียงเพื่อยกระดับสู่มาตรฐาน GAP กรณีศึกษาหอมหัวแดง กล่าวว่า เกษตรกรผู้ประกอบการหอมแดงที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดและวิธีการผลิตหอมแดงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) จะสามารถพัฒนาและยกระดับการผลิตหอมแดงสู่มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และเมื่อเกษตรกรปลูกหอมแดงตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) แล้วส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2.3 การแปรรูปผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าหอมแดงยังเป็นที่ต้องการในการพัฒนาของกลุ่มเกษตรกรผู้เพาะปลูกหอมแดง ทั้งในรูปแบบเกษตรแปลงใหญ่ การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน การแปรรูปหอมแดง อาทิ ชาขงหอมแดง ซึ่งปัจจุบันเกษตรกรที่ปลูกหอมแดงต้องเผชิญกับปัญหาด้านราคาผลผลิตที่ผันผวน การแปรรูปหอมแดงเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถเก็บรักษาได้นานขึ้นและตอบโจทย์ตลาดที่หลากหลาย จึงเป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตดิบและลดปัญหาผลผลิตล้นตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยณรงค์ วงศ์สุวรรณ (Chainarong Wongsuwan, 2020) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากหอมแดงเพื่อเพิ่มมูลค่าในกลุ่มเกษตรกร พบว่า การแปรรูปหอมแดงเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์และมีความต้องการในตลาดสูง ช่วยเพิ่มมูลค่าสินค้าหอมแดงให้มีมูลค่าสูงขึ้น เช่น ชาขงหอมแดง ซึ่งมีสรรพคุณช่วยลดคอเลสเตอรอลและบรรเทาอาการหวัด สามารถขยายตลาดไปยังกลุ่มผู้บริโภคที่ใส่ใจสุขภาพได้

2.4 เกษตรกรบางกลุ่มได้เข้ารับการอบรมในด้านการผลิตหอมแดงโดยใช้เมล็ดพันธุ์หอมแดง ซึ่งเป็นทางเลือกของการใช้พันธุ์หอมแดงในการปลูก สามารถทดแทนในกรณีที่เกษตรกรประสบปัญหาพันธุ์หอมแดงฝ่อหรือ เจอโรคราบาด เทคโนโลยีดังกล่าวช่วยให้ลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตทดแทนจากการเพาะปลูกหอมแดงเพิ่มขึ้นด้วย โดยทั่วไป เกษตรกรนิยมใช้หัวพันธุ์ในการปลูกหอมแดง เนื่องจากเป็นวิธีที่แพร่หลายและให้ผลผลิตได้รวดเร็ว อย่างไรก็ตาม วิธีนี้มีข้อจำกัด เช่น ต้นทุนของหัวพันธุ์ที่สูง และปัญหาด้านคุณภาพพันธุ์ เช่น การเสื่อมพันธุ์หรือการติดโรคที่สามารถแพร่กระจายไปยังรุ่นถัดไปได้ งานวิจัยของ (Naret Wongprasert, 2021) ศึกษาเรื่อง ผลของการใช้เมล็ดพันธุ์หอมแดงต่อผลผลิตและคุณภาพของหอมแดงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยพบว่าการใช้เมล็ดพันธุ์หอมแดงช่วยลดโอกาสของการแพร่ระบาดของโรคที่เกิดจากดินและช่วยให้ต้นกล้าหอมแดงมีความแข็งแรงมากขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพดีขึ้น

2.5 ด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจุบันการส่งเสริมการตลาดหอมแดงจังหวัดศรีสะเกษ มีการส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ในรูปแบบการขายทั้งแบบหน้าร้าน และแบบออนไลน์ทางสื่อโซเชียลเพิ่มขึ้นบนแพลตฟอร์ม เฟสบุ๊ก, ไลน์ หรือเว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐ อาทิ กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร เว็บไซต์ตลาดเกษตรกรออนไลน์ และการออกร้านสินค้าโอท็อปตามงานต่างๆ ซึ่งสามารถช่วยให้ผลิตภัณฑ์หอมแดงสามารถจำหน่ายได้อีกช่องทางหนึ่ง และเกษตรกรสามารถเป็นผู้จำหน่ายได้โดยตรงโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง นอกจากนี้ยังมีการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการผู้ค้าหอมแดงรายย่อยในพื้นที่เพื่อสร้างอนาจต่อรองกับผู้รับซื้อ และยังสามารถสร้างเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือระหว่างสมาชิกด้วยกันได้ทั้งในเรื่องของการแลกเปลี่ยนความรู้และเทคโนโลยีในการส่งเสริมการขายได้ที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาและทักษะในด้านการผลิตและจำหน่ายได้อย่างต่อเนื่อง **สอดคล้องกับ (Yuphin Theunsri, 2016)** ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายด้านการผลิตและการตลาดหอมแดงของเกษตรกรในตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ กล่าวว่า การพัฒนาความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เครือข่ายสามารถทำให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์กับหน่วยงานภายนอกที่เป็นภาคีสนับสนุนการทำงานของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่ม และการมีเครือข่ายการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้การรักษาความเป็นเครือข่ายโดยการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และมีความพยายามรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วยการจัดกิจกรรมและการสื่อสารระหว่างกัน รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือและการแก้ไขปัญหาภายในเครือข่าย ซึ่งจะช่วยให้เครือข่ายด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงเกิดความเข้มแข็งและมีกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานท้องถิ่น

1. หน่วยงานท้องถิ่นควรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของหอมแดงอย่างเป็นระบบ ควรมี การสนับสนุนด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของผลผลิต โดยให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับแนวทางการเพาะปลูกที่ได้มาตรฐาน เช่น GAP (Good Agricultural Practices) และมาตรฐานอินทรีย์ รวมถึงการควบคุมคุณภาพของหอมแดงตั้งแต่กระบวนการปลูก เก็บเกี่ยว และการเก็บรักษาเพื่อลดการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยจะช่วยให้เกษตรกรสามารถผลิตหอมแดงที่มีคุณภาพดีขึ้น ตรงตามความต้องการของตลาด

2. หน่วยงานท้องถิ่นควรมี การพัฒนาและส่งเสริมผลิตภัณฑ์แปรรูปจากหอมแดง เพื่อเพิ่มมูลค่าและขยายตลาดให้กว้างขึ้น หน่วยงานท้องถิ่นสามารถสนับสนุนการแปรรูปหอมแดงให้เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น หอมแดงอบแห้ง ผงปรุงรสจากหอมแดง หรือผลิตภัณฑ์แปรรูปอื่น ๆ ที่สามารถจำหน่ายในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศได้ ซึ่งจะช่วยเพิ่มช่องทางรายได้ให้กับเกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

3. หน่วยงานท้องถิ่นควรมี การขยายช่องทางการตลาดและเพิ่มศักยภาพในการส่งออก ซึ่งหน่วยงานท้องถิ่นสามารถทำงานร่วมกับภาครัฐและเอกชนในการหาตลาดใหม่ ๆ สนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อให้สามารถส่งออกได้ในปริมาณที่มากขึ้น รวมถึงส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าร่วมงานแสดงสินค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างโอกาสในการขยายตลาดและเพิ่มการรับรู้ของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะต่อผู้ประกอบการ

1. ผู้ประกอบการที่รับซื้อหอมแดงจากเกษตรกรควรมีการรับซื้อผลผลิตที่เป็นธรรม โดยกำหนดราคาซื้อขายที่เหมาะสม ไม่เอาเปรียบเกษตรกรและสร้างระบบสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเพื่อให้เกษตรกรมั่นใจว่ามีตลาดรองรับ

2. ผู้ประกอบการควรมีการพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์ โดยสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากหอมแดง เช่น หอมแดงทอด หอมแดงอบแห้ง หรือน้ำพริกหอมแดง เพื่อเพิ่มมูลค่าและร่วมมือกับกลุ่มเกษตรกรในด้านการบรรจุภัณฑ์และการสร้างแบรนด์

3. ผู้ประกอบการควรได้รับการส่งเสริมการส่งออก โดยเปิดโอกาสให้ได้รับการช่วยส่งเสริมหาช่องทางการส่งออกจากทั้งหน่วยงานรัฐและภาคเอกชน

4. สนับสนุนให้ผู้ประกอบการส่งเสริมการรับซื้อหอมแดงมาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practices) หรือออร์แกนิก เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสายพันธุ์หอมแดงที่เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมในจังหวัดศรีสะเกษ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากหอมแดง เช่น หอมแดงอบแห้ง น้ำพริกหอมแดง หรือเครื่องปรุงรส

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาอาหารเสริมจากสารสกัดหอมแดงเพื่อสุขภาพหัวใจและหลอดเลือด

4. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาผลของหอมแดงต่อการลดระดับน้ำตาลในเลือดในผู้ป่วยเบาหวาน

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนทุนในการวิจัย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ประจำปีงบประมาณ 2566 รายงานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยด้วยความเมตตา และการสนับสนุนการอนุเคราะห์ ให้คำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เป็นที่ปรึกษาทางวิจัยและคณะกรรมการธุรกิจและการบัญชี ที่ให้แนวคิดในการศึกษาค้นคว้า ให้คำแนะนำที่ทรงคุณค่าในการวิจัย และขอขอบคุณบิดามารดาและครอบครัวของผู้วิจัยที่คอยสนับสนุน ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาอย่างมาก จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- Boonchum Srisat. (2002). *Basic research principles*. 9th ed. Bangkok: Suwiryasarn. (In Thai)
- Chainarong Wongsuwan. (2020). Guidelines for developing processed shallot products to increase value among farmers. *Thai Agricultural Science Journal*, 18(4), 72-86. (In Thai)
- Jiranan Wongwatanyu et al. (2018). Production and production costs of shallots in Yang Chum Noi District, Sisaket Province. *Rajabhat Agricultural Journal*, 17(2), 69-76. (In Thai)
- Naret Wongprasert. (2021). Effects of shallot seed use on the yield and quality of shallots in the Northeastern region. *Journal of Agriculture and Technology*, 12(2), 45-60. (In Thai)
- Office of Agricultural Economics. (2024). OAE 11 follows up on the shallot situation in Sisaket Province, the number 1 production source in the Northeast. This year, the total production is 77,420 tons, with the most released to the market in January - February, 70 percent. [Online]. Retrieved 12 April 2024. Accessed from: <https://oae.go.th/view/1>
- Phonsawan Nilsonlthi et al. (2016). Shallot production and promotion needs of farmers in Nong Hong District, Buriram Province. [Online]. Retrieved April 12, 2024. Accessed from: <https://gsbooks.gs.kku.ac.th /59/ingrc2016/pdf/BMP8.pdf>
- _____. “Shallot production and farmers' promotion needs in Nong Hong District, Buriram Province” Master of Agriculture Thesis in Agricultural Extension, Department of Agriculture and Cooperatives, Sukhothai Thammathirat University, 2016. (In Thai)
- Sangwansak Srisutham. (2015). *Knowledge Management and Development Office (Public Organization) in the Edible Red Onion Knowledge Set*. Sisaket: Sisaket Provincial Agricultural and Cooperative Office.
- Sisaket Provincial Commerce Office. (2024). Sisaket Provincial Commerce Office visits the area to monitor the production and marketing situation of shallots in the production year 2024/25. [Online]. Retrieved December 30, 2024. Accessed from: <https://sisaket.moc.go.th/th/content/category/detail/id/161/iid/77629>
- Supang Chantawanich. (2004). *Qualitative research methods*. 12th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Suriratanaphon Namwong, “Development of Sufficient Agriculture to Upgrade to GAP Standards: A Case Study of Red Onions” Master of Business Administration, Burapha University, 2016. (In Thai)
- Thai Chamber of Commerce. (2024). Sisaket Provincial Commerce Office conducts activities to link the distribution of Sisaket shallots in the 2024/25 production year. Retrieved 12 April 2024. Accessed from: <https://sisaket.moc.go.th/th/content/category/detail/id/161/iid/84820>

Thawatchai Nimkingrat et al. (2018). *On the technology of shallot production to reduce production costs and increase productivity*. Sisaket: Sisaket Horticultural Research Center. (In Thai)

Yupin Thunsri. (2016). Development of shallot production and marketing network for farmers in Tung Yang Subdistrict, Laplae District, Uttaradit Province. *Journal of Social Development and Administration Strategy*, 18(1), 59-72. (In Thai)